

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnium
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

20 de Achrhidiacono.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

3. ad c. de multa, in fin. de preben. Tradit & Rota alicubi inter canonicos in quibus non est archidiaconus, in locum eius prepositum constitutum, Rota, de c. 442. in nouis.

De Cancellario seu Magistro scholarum. Cap. 19.

- 1 Et 3. Cancellarii dignitas.
  - 2 Magister scholarum Cancellarius factus.
- T**H O L O S A post prepositum, secundus in dignitate est Cancellarius Academiae, & canonicus in choro, & alibi, *Aufser. in q. Tholof. 13.* Cadurci non ita, sed post archidiaconos duos & cantorem officium gerit.
- 3 Hic in diplomatis summorum pontificum, qui privilegiis Academiae nostrae Cadurcorum largiti sunt, dicitur magister scholarum. Nam antequam Academia esset, erat inter Canonicos vnus Magister, aut canonica portio vni magistro dabatur, qui docendi prouinciam susceperet, & sua cura alios preceptores & magistros, docendi causa deligeret, iuxta concilii generalis & Lateranensis decreta, c. *quamuis de magistris lib. 5. Decretal.*
  - 4 Subinde in institutione Academiae ex magistro scholarum factus est cancellarius, eiusque dignitas, ut aliarum dignitatum ordo, metienda est ex consuetudine ecclesiarum, in quibus sunt instituti, *gloss. in c. exsecrabilis, de preben. in extrauag. communi. in ver. perfonatus. Innocent. & Hostien. in c. de multa, de preben.*

De Archidiacono. Cap. 20.

Lib. 1. Decretal. tit. 23.

- 1 Diaconi nomen quid significat, & qui diaconi.
- 2 Diaconi sacri, & seculari es.
- 3 Archidiaconus quis.
- 4 Archidiaconi constituendi qualitas.
- 5 Archidiaconi cum officio, & sine eo.
- 6 Archidiaconi officium.

DI A C O N I nomen, ad alias quam ecclesiasticas personas referri potest, propter generalem significationem verbi, quod ad diuersa ministeria transfertur. *Diakonos*, uel *diakonos*, ministrum & famulum significat. Vt D. Paulus vocat magistratus, *70 deo dixerunt, D. Paulus ad Roman. cap. 13.* & Iulius Poilus, libro octauo *Onomasticon* in *πρεσβυτερος*, legatos, *6 de presbiteris*, inquit, *ein an xpi dizein* & *70 xpi diakonos*. Sunt & apud eundem *diakonias dypnotas*, munera publica, & administrationes publicae: ut & apud *Achizem*, contra *Ctesiphonem*, & *Demosthenem*, de *Corona*. Ea ratione diaconi sacri, & seculares: & inter sacros quidam diacones administrantes presbyteris simplicibus. Alii qui inferuiunt episcopo, dicti Archidiacones, seu principes, vel primi seu proximi qui inferuiunt episcopo: ad quem eorum ministerium refertur, & ut diacones simpliciter presbyteris subiciuntur, *can. legimus, 93. dist. 1. Sic & presbyteri, & archipresbyteri*, his archidiaconis subiciuntur.

4 In archidiaconatum promouentur nati 25. ann. digni qui saltem diaconi sint, *can. nullus in proposito, 60. dist. 1. & licentiam in al. quo iurium, vel theologia, in concil. Tridentin. 8. sessione, de reformatione generalis, can. 12.* cum habeant dignitatem. Primi diaconorum si dicti, *c. de seruit. in ord. faciend.* quibus iure communi adhaeret dignitas, eaque maior monasteriis ipsis, & prepositis eorum, *Panorm. in cap. per tuas. §. excellentiores, de simonia. Gomes, in regula cancellaria de annal. poss. q. 11. in fin.* Et si alicubi cum dignitate sine officio sint, quemadmodum Innocentius notat in *Parmensi ecclesia archidiaconum nullum exercere officium, & nihilominus dignitatem habere, Innocent. in c. de multa, de preben.* Obseruandum tamen pro dignitate, officio, & gradu honoris censendi archidiaconi sequendam esse legem capituli proprii, & consuetudinem, qua usi fuerint in sua ecclesia ante archidiaconi: & eis potius deferendum, quam prescriptis & concessis a iure pontificio, *Hostiensis in summa. de offic. archidiacon. dum querit quod sit eorum officium, facti c. fin. eod. tit.* Archidiaconus oculus episcopi est, & iure ipso eius vicarius in visitationibus, correctionibus & dispensationibus rerum ecclesiasticarum, censorum clericorum & emendator: subdiaconibus & leuitis imperat, parochiarum diceceleso subit sollicitudinem, quas circuit, & inspicit, subditos habet suae iurisdictioni archipresbyteros, *can. ad huc, de offic. archidiacon.* Hic examinat & praesentat episcopo ordinandos, *cap. 1. de seruitio in ordine faciend.* *cap. ut nostrum, de offic. archidiacon.* Mittit in possessionem praelatos, abbates, vel abbatillas, *d. c.*

ut nostrum aliaque pleraque quae sui muneris sunt exsequitur, de quibus in c. perlectis, §. archidiaconus, 25. dist. 1. Quae quia plura sunt, interdum efficiunt, ut plures quam vnus archidiaconi instituti in vna ecclesia cathedrali sint, duo, tres, quatuor, vel plures, Statut Tridentina synodus, sessio 9. in decretis, de reformatione generalis, can. 13. ut archidiaconi vbicumque fieri poterit, sint magistri seu doctores aut licentiam in Theologia, aut iure canonico.

De Archipresbytero, & Decanis. Cap. 21.

- 1 Presbyter, & archipresbyter quis.
- 2 Presbyteri senioris nomen est, & honoris.
- 3 Senum apud antiquos & Romanos honor, & 7.
- 4 Presbiter, & senes qui dicti.
- 5 In senibus sapientia praesumitur.
- 6 Senes in domo, vel urbe, vel orbe signum bonum: mori, contra.
- 7 Senum consilium inquirendum & sequendum.
- 8 Presbyteri senioris, & multo magis senibus honorandi.
- 9 Antiquius dictum quod melius.
- 10 Archipresbyterum sine sacerdotum munus, & officium, & qualitas.
- 11 Archipresbyter quis, & auctoritas.
- 12 Decanus presbyterorum quis.
- 13 Decanus quare dicitur, & de denario numero. Decanus canonicus. eod. Decanus dux. eod. Decumana porta. eod. Decanus capituli. eod. Decanus cardinalium. eod. Decanus Rota. eod.
- 14 Archipresbyter civitatis quis, & eius officium.
- 15 Archipresbyter ruralis quis, & eius officium, & iurisdictio.
- 16 Archipresbyter archidiacono inferior.

ARchipresbyter princeps presbyterorum dicitur: presbyter autem senior est, non tam ratione aetatis capularis, quam honoris quo afficitur, qui hac facra appellatione decoratur, sacerdos alia appellatione nominatus: quod sacra mysteria det & pertractet, *can. clericos, 21. dist. 1.* Mentis hic potius, quam senectutis, spectata carities, quae presbyteros intulit, *can. penult. 8. dist. 1.* Unde & episcopi olim dicti quoque presbyteri, *can. legimus, 93. dist. 1. can. olim. 95. dist. 1.* Graecis *πρεσβυτερος*, erant, quibus honor & reuerentia exhibebatur, quae senibus deferbatur, eaque erat magna potissimum Romae, & in bene institutis rebus publicis.

Nam praesens auctoritate Callistrato, pene eundem honorem, quibus a magistratibus tribuebatur, *Callistr. 1. semper, 5. de iure in munita. lib. 50. p. 11. 6.* neque apud antiquissimos Romanorum, generari aut pecuniae praestantior honor tribui quam aetati solitus, & maiores natu a minoribus colebantur, ad Dei prope & parentum vicem. Iique mos Romanis a Lacedaemoniis traditus, quibus id in more erat ex sanctione Lycurgi, *Aul. Gellius lib. 2. cap. 15.* Et vultu bit Ouidius, *lib. 3. Fastor.*

Magna fuit quondam capitis reuerentia canis, Inque suo pretio rursus sensus erat. Maris opus inuenens, animo laque bella gerebant, Et pro Dis aderant in statione suis.

Et rursum, *Ouid. lib. 2. de art.*

Adde quod est senibus rerum prudentia maior, Solus est artifice qui facit, usus ad est.

Atque Xenophon, *lib. 8. Cyri* Ped. mortuum iam & disponentem de regno suo in filii senioris fauorem, Cyrum dixisse scribit, fuisse eam legem Persarum, Senioribus non solum fratribus, sed etiam ciuibus, & incedendo, & dicendo, cedendum. Proinde *Hehychius presbiter*, inquit, sunt, non solum, *πρεσβυτερος*, sed etiam *βασιλεως, αρχοντες, αετιμοι*, id est, non solum senes presbiter vocantur, sed etiam reges, principes, magis honorati. Ita & in translatione nominis ostendit Aristoteles, *lib. 9. de Historia animal. cap. 11. 11. presbiteros, βασιλεως, αρχοντες, αετιμοι*. Quod explicat Plinius, *lib. 8. c. 25. parua*, inquit, *avis, quae Trochilos vocatur, rex auium in Italia.* Venerabilis ex sententia Salomonis senectus, non diuturnitate, vel numero annorum computata: cani enim sunt sensus hominis, & aetas senectutis, vitam immaculata, *Sapient. 4.* Praesumitur autem iam canescens hominibus per aetatem, rerum saltem experientia & vni sapientiores illos euasisse, dictumque, de illis a Deo, *Honorabit vultum senis, & a facie canis eius conserges, Lenti. c. 19.* Et ita Rabiti annotant, in sententia moralibus *Ben Sre. capitul. 15. מן המבשרים בן זקן טובה מן המבשרים שבהם*. Saba bebet ha, stmana taba bebet ha, id est, *senex in domo, signum bonum est in domo.* Nec tantum in